

Dokument o upravljanju, izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju drugih informacijskih virov v specialni knjižnici Univerzitetnega kliničnega centra Maribor - Medicinski knjižnici

Uvod

Medicinska knjižnica Univerzitetnega kliničnega centra Maribor (v nadaljevanju: knjižnica) je specialna knjižnica za področje biomedicine. Organizacijsko deluje pod okriljem Oddelka za znanstveno raziskovalno delo (v nadaljevanju: OZRD). Njene storitve so namenjene zaposlenim v Univerzitetnem kliničnem centru Maribor (v nadaljevanju: UKC), to je notranjim uporabnikom, kot podpora delovnemu in raziskovalnemu procesu, zadovoljevanju informacijskih potreb, pomoč pri izobraževanju ter spremljanju novih spoznanj na posameznih strokovnih področjih. Svoje storitve pa v manjšem obsegu knjižnica nudi tudi zunanjim uporabnikom, predvsem študentom medicine in zdravstvene nege, kakor tudi zainteresiranim posameznikom drugih zdravstvenih ustanov.

Namen in cilji pridobivanja knjižničnega gradiva in informacijskih virov ter njihovi uporabniki

Namen dokumenta je predstaviti načine gradnje knjižnične zbirke in zagotavljanja informacijskih virov. Knjižnica si prizadeva slediti in prilagajati raziskovalnim in izobraževalnim potrebam uporabnikov.

Nameni in cilji pridobivanja knjižničnega gradiva in informacijskih virov so:

- kontinuirana gradnja in razvoj knjižnične zbirke, ki pokriva strokovna/znanstvena področja matične ustanove,
- zagotavljanje drugih (elektronskih) informacijskih virov,
- zainteresiranim uporabnikom ponuditi in omogočiti dostop do knjižničnega gradiva in drugih informacijskih virov.

Vrste knjižničnega gradiva in informacijskih virov

Knjižnično zbirko knjižnice sestavlja tiskano gradivo (monografske publikacije, periodika) in drugi informacijski viri (podatkovne zbirke, elektronske serijske in monografske publikacije). Tiskano knjižnično gradivo je dostopno v knjižnici in si ga je možno izposoditi na dom ali v čitalnico. Uporabniki knjižnice so tudi posamezni oddelki/klinike in druge službe, teh je 54, ki v svojih priročnih oddelčnih knjižnicah hranijo tiskano gradivo za nedoločen čas. Knjižnica hrani tudi zbirko slovenskih medicinskih knjig zgodovinskega pomena.

Dostop do plačljivih podatkovnih baz in elektronskih publikacij je namenjen redno zaposlenim v matični ustanovi, drugim zainteresiranim uporabnikom pa le v čitalnici.

Način izbora knjižničnega gradiva in informacijskih virov

Osnovno vodilo pri gradnji in dopolnjevanju knjižnične zbirke je pridobivanje knjižničnega gradiva in drugih informacijskih virov, ki se vsebinsko navezujejo na poslanstvo in na področja delovanja matične ustanove. To so področja: klinična medicina, zdravstvena nega in upravne vede.

Pri nakupu knjižničnega gradiva in informacijskih virov knjižnica sledi založniški dejavnosti v Sloveniji in v tujini. Od svojih uporabnikov (oddelkov, služb) prejema predloge za nakupe, ki jih nato na osnovi odobritve vodstva UKC in v sodelovanju z nabavno službo UKC naroča. Enkrat letno knjižnica pozove vodje oddelkov/klinik k selekciji tuje znanstvene literature, kar pomeni, da pregledajo sezname tuje periodike in po potrebi izločijo naslove, ki jih več ne želijo prejemati. Knjižnica izdela seznam tuje literature, ki jo nabavna služba s postopkom oddaje javnega naročila nabavi. Večino tuje periodike predstavlja e-oblika, tiskana oblika pa le v manjšem deležu.

Načini pridobivanja knjižničnega gradiva in informacijskih virov

Knjižnica pridobiva gradivo na več načinov:

- z nakupi,
- s sodelovanjem v nabavnih konzorcijih, ki jih koordinira Centralna tehniška knjižnica v Ljubljani,
- z darovi,
- z lastnimi izdajami (zborniki s strokovnih srečanj in drugo gradivo).

V svojo zbirko knjižnica vključi po dva izvoda publikacij, ki jih izda UKC, eden izvod pa hrani kot arhivski izvod. Od drugih ustanov s področja biomedicine prejema v dar aktualne zbornike s strokovnih srečanj in po en izvod doktorske disertacije s strani Medicinske fakultete v Mariboru. Knjižnica od fizičnih oseb starejšega gradiva, ki ga več ne potrebujejo, zaradi prostorske stiske ne sprejema.

Način razvoja knjižnične zbirke, odpisa in izločanja knjižničnega gradiva

Razvoj knjižnične zbirke vključuje tako pridobivanje kot izločanje gradiva. Knjižnica gradi in dopolnjuje knjižnično zbirko na prej opisane načine.

Knjižnično gradivo, ki je glede na poslanstvo knjižnice vsebinsko ali fizično neustrezno, knjižnica po potrebi odpisuje po naslednjih kriterijih:

- relevantnost vsebine,
- zastarelost,
- ohranjenost in nepopolno gradivo,
- založeno ali izgubljeno gradivo,
- večkratna zastopanost (odvečno gradivo),
- pogrešanost (gradivo, ki je pogrešano zaradi izgub ali kakšnih drugih razlogov) in gradivo, ki ga ni mogoče izterjati od uporabnikov,
- gradivo iz inventurnega primanjkljaja,
- odvečno gradivo,
- prostorska stiska.

Knjižnica izloča gradivo po ustaljenem postopku. V skladu z »Navodilom za izločanje in odpis knjižničnega gradiva« ga najprej ponudi univerzitetnim in nato specialnim (medicinskim) knjižnicam. Gradivo, ki ostane, odda v reciklažo.

Sklep

Specialna knjižnica Univerzitetnega kliničnega centra Maribor bo tudi v bodoče nabavljala knjižnično gradivo in ostale elektronske vire ter uporabnikom omogočala dostop do njih. Pri tem se bo prilagajala potrebam matične organizacije in uporabnikom. Knjižnica bo enkrat letno pregledala »Dokument o upravljanju, izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju drugih informacijskih virov v specialni knjižnici« ter ga po potrebi posodobila. Na takšen način želi zagotoviti gradnjo kakovostne knjižnične zbirke in zagotoviti dostop do knjižničnega gradiva in drugih informacijskih virov, ki bodo zadovoljevali potrebe uporabnikov.

Zakonska določila, standardi in strokovna priporočila:

- Zakon o knjižničarstvu (UL RS 87/2001, 96/2002 – ZUJIK in 92/2015)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe, V. Specialne knjižnice (Uradni list Republike Slovenije, št. 28, 3. 3. 2023)
- Strokovni standardi za specialne knjižnice (26. 11. 2018-25. 11. 2028), Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2018
- Pravilnik o poslovanju Medicinske knjižnice Univerzitetnega kliničnega centra Maribor, 2012
- Navodilo za izločanje in odpis knjižničnega gradiva (NUK, 31. 1. 2013).